

Vanha filmi

Suomessa kuvatun osion on pääasiassa kuvannut Aili Mahonen (Mähönen), joka matkusti Suomeen vuonna 1938 äitinsä Anna Kankaan (os. Lepistö) ja sisarensa Ruth Kankaan kanssa. Annan mies ja Ruthin isä Jalmari Kangas (entinen Käsäkangas) oli siis Vilppaan veli.

Aili Mähönen ei ollut Jalmarin tytär, vaan oli Annan ensimmäisestä avioliitosta. Naiset vierailivat tuolloin Suomessa ja kuvasivat kaitafilmiä pääasiassa Käsäkankaalla, jossa siis majoittuivat Jalmarin kotitalossa Jaakon ja Maijan sekä Vilppaan ja Rauhan luona. Hailuodossa on kuvattu myös materiaalia, koska Anna oli kotoisin sieltä.

Filmissä on myös Amerikassa myöhemmin kuvattua materiaalia heidän perheestään. Ihan filmin lopuksi samat henkilöt vierailivat uudestaan Suomessa vuonna 1953. Silloinkin he filmasivat ainakin Hailuodossa ja Kaustisella. En tiedä, oliko Jalmari silloinkaan mukana. Ruth Squillace os. Kangas (s. 1930) lähetti tämän filmin meille joskus 1990-luvun puolivälissä.

Vuonna 1938 kuvattua materiaalia:

Alussa näkymiä Kansakankaalta. Paijuan Fiina eli Fiina Pajukangas veivaa separaattoria Käsäkankaan Vilppaan kuistin vieressä. Sitten Palorannan Hulda ja Käsäkankaan Pauliina tulevat vaunujen kanssa. Pauliina Kansakangas (Alfredin vaimo ja Vilppaan sisko) lastensa Lahjan, Timon ja Jaakon kanssa tönivät toisiaan ja nauravat. Lopuksi Jaakko Kansakangas "Jaako-faari" korjaa haravaa. Jaakko eli lähes 94-vuotiaaksi ja oli Vilppaan isä.

Seuraava pätkä on Savilasta. Talon edessä Aukusti Myllymäki ja vaimonsa Fiina. Vieressä vielä Aukustin poika Ahti vaimonsa Lainan ja luultavasti sisarensa Lahjan (myöh. Käsäkangas) kanssa Aukustia näytetään lähikuvassakin.

Seuraavaksi on kuvattu Kaustisen kirkkoa ja vapaussodan muistomerkkiä, jossa on Antti Aleksanteri Käsäkankaan nimi. Santeri oli Vilppaan ja Jalmarin veli, joka kaatui 28.4.1918 Hauholla. Seuraavaksi filmiä Kaustisen osuusmeijeriltä ja sahalta. Meijerihän oli valmistunut vuonna 1937 ja oli tuolloin upouusi. Filmattu on myös meijerin sisällä. Meijerin pihalla autossa ovat kyseinen Anna Kangas ja Vilppaan tyttö Margareetta Käsäkangas "Reetta". Auton edessä seisovat Viljami Kola ja Jalo Penttilä. Poikaa ei ole tunnistettu.

Sitten filmi siirtyy taas Käsäkankaalle ja kuvassa näkyy Reetta uudestaan sekä Joonas Kansakankaan talo. Tämä on ainoa taltiointi kyseisestä talosta. Joonan talo oli Vilppaan talon vieressä vasemmalla ja Alfredin talo oikealla.

DVD:n kohdassa (aika) n. 3.40 kuva vaihtuu muualle. Todennäköisesti sinne Hailuotoon. Ainakin Hailuodon kirkko näkyy filmillä. Takaisin Köyhäjoelle palataan kohdassa 5.54.

Käsäkankaalla näkyy taas Vilppaan taloa ja väkeä siellä. Alussa Vilppaan työt Eeva ja Rebekka leikkivät pallolla. Sitten siinä näkyy lähes koko Vilppaan perhekunta. Pikkupojat korin kanssa ovat todennäköisesti Luoman pokia, koska Luoman Ottohan oli myös Jalmarin ja Vilppaan Veli.

Filmillä on myös pätkä todennäköisesti Lapuan maatalousnäyttelystä, joka pidettiin vuonna 1938. Presidentti Kyösti Kallio pitää juhlapuhetta ja Ayrshire-lehmiäkin on jo silloin ollut esiteltävänä.

Seuraavaksi tullaan Seksmanninkankaalle. Vilpas Käsäkangas ja Anna Kangas tulevat hevoskärryillä mäkeä ylös ja joku tyttö taluttaa pyörää. Seksmanninkankaalla oikeassa reunassa näkyy Suutarin Leanterin talo, sitten Parta-Lekun talo ja takana vielä Köyhäjoen Jalmarin talo (Köyhäjoen Eila asuu nykyään ko. talossa) Henkilöitä Seksmanninkankaalla ei ole tunnistettu. Jostakin talosta on myös pätkä sisällä kuvattua filmiä.

Seuraavaksi näkyy filmissä talo, jossa vähän ikkunoita takana. Tunnistaako kukaan? Todennäköisesti Pajuojalta, koska seuraavaksi näkyy porukkaa Pajuojalta esim. samainen Pajuan Fiina ja nuo nuoret miehet ovat selvästi Pajukankaan veljeksiä. Mutta muuten ei ole tunnistettu läheskään kaikkia henkilöitä.

Kaustisen osuuden viimeisessä otossa näkyy vaarini Eemil Käsäkankaan äiti Hilma Käsäkangas os. Forsnabba (1870-1946). Olen yrittänyt katsoa, voisiko vaari kurkata taustalla ikkunasta, mutta en ole varma. Kohtaan 8.40 loppuu vuonna 1938 kuvattu osuus Kaustisella.

Sen jälkeen filmiä on kuvattu vielä jossakin päin Suomea. Filmillä näytetään myös naisseurueen paluumatkaa laivalla Atlantin yli takaisin Amerikkaan. Kannella kansituoleilla istuvat Anna ja Ruth Kangas

Sitten on pitkä pätkä Kankaiden kotona ja lähiseudulla kuvattua materiaalia 1930-luvun lopulla ja 1940-luvun alussa. Filmin kohdassa 23.22 ajankohta siirtyy reilun kymmenen vuotta myöhempään eli 1950-luvun alkuun, koska Ruth on jo aikuinen tässä kohdassa filmiä.

Todennäköisesti filmin kohdassa 27. 10 kuva siirtyy jälleen Suomeen. Kankaan perhe vieraili Suomessa toistamiseen vuonna 1953. He sukuloivat varmaan taas Hailuodossa ja muuallakin.

Vasta filmin ajankohdassa 29.35 kuvaa on taas Köyhäjoelta. Aluksi Käsäkankaalla Vilppaan tyttö Rebekka Käsäkangas haravoi pihaa. Sitten Eeva Käsäkangas laittaa heinää seipäälle. Rauha Käsäkangas on perunapellolla. Leevi Käsäkangas tulee hevosen kanssa mäkeä ylös ja veljensä Tuomas auttaa Leevin hevosen selkään. Leevi on ollut tuolloin 13-vuotias.

Seuraavaksi kuva siirtyy Kivipähän. Asko Pesola taistelee vasikan kanssa ja isänsä Olavi Pesola ajaa kuorma-autolla pihaan. Saara Pesola (os. Käsäkangas) ruokkii lastensa Askon ja Aulikin kanssa kanoja.

Sitten ollaan taas takaisin Käsäkankaalla. Kuvassa on vaarini veljet Otto ("Potin Otto") ja Alfred Käsäkangas sekä Alfredin lapsista Helena ja Marjatta. Lahjan mies Pentti Pesola näkyy kuvassa, mutta Lahja ja pojat eivät ihan näy. (Tästä tilanteesta otetun valokuvan on Margaretha Ahvenniemi julkaissut Fb:n "Kaustisen vanhat valokuvat"-palstalla.) Lopuksi näytetään Käsäkankaalla pysähtyneitä mustalaisia.